Jak vymáhat soudní rozhodnutí?

Francie

1 Co znamená výkon soudních rozhodnutí ve věcech občanských a obchodních?

Výkon rozhodnutí (rozumí se nucený výkon rozhodnutí, neboť dobrovolné splnění povinnosti dlužníkem není předmětem řízení, tj. exekuce) zahrnuje všechna řízení, která umožňují přimět dlužníka k plnění povinností, které mu ukládá exekuční titul. Exekuční tituly jsou především rozsudky (francouzské nebo zahraniční) a notářské listiny opatřené doložkou vykonatelnosti (viz bod 2 níže). Podle francouzského práva mohou tyto tituly dlužníkovi ukládat tři druhy závazků: zaplatit, vykonat úkon nebo se zdržet určitého úkonu a poskytnout nebo vrátit.

Právo na výkon rozhodnutí se týká pouze majetku dlužníka. Výkon rozhodnutí vůči osobám neexistuje. To znamená například, že dlužníci nemohou být odsouzeni k trestu odnětí svobody na základě pouhého konstatování, že nesplácejí svůj dluh. Nicméně odmítnutí splnit některé závazky (vyživovací povinnost) představuje trestný čin, kterým se dlužník vystavuje stíhání a odsouzení k trestu odnětí svobody. Stejně tak je tomu v případě podvodné organizace platební neschopnosti dlužníkem.

Povinnosti zaplatit se vykonávají prostřednictvím zabavení peněžitých částek nebo movitého či nemovitého majetku dlužníka. Pokud se zabavení vztahuje na peněžitou částku, bude zabavená částka přikázána věřiteli (například připsání zabavené částky na bankovní účet). Pokud se zabavení vztahuje na movitý či nemovitý majetek dlužníka, povede takové zabavení k nucenému prodeji tohoto majetku a zisk z prodeje bude vyplacen věřiteli do výše jeho pohledávky.

Povinnosti poskytnout nebo vrátit se liší v závislosti na povaze věci. Pokud se jedná o movitou věc, je tato věc zajištěna a zabavena, aby byla vrácena svému zákonnému vlastníkovi. Pokud jde o nemovitou věc, je navrácení věci jejímu vlastníkovi do užívání zajištěno vystěhováním uživatele.

Vzhledem k tomu, že je zakázáno danou osobu ke splnění povinnosti něco konat nebo se konání zdržet nutit fyzicky, je dlužník vyzván ke splnění těchto povinností tak, že mu soudce uloží pokutu. Penále (úroky z prodlení) je peněžitá částka, kterou bude dlužník povinen zaplatit, pokud nesplní své povinnosti. Dlužná částka bude vypočítána poměrně vzhledem k době, po kterou trvalo nesplnění (pokud jde o povinnosti něco konat), nebo v závislosti na počtu porušení ve vztahu k povinnosti něčeho se zdržet. Pokud jsou povinnosti zaplatit, poskytnout nebo vrátit vykládány rovněž jako povinnosti něco konat, může k nim být navíc ještě nařízeno uhrazení penále i v případě, že jsou kromě toho nařízena i jiná opatření k nucenému výkonu rozhodnutí.

Je třeba rovněž připomenout, že předmětem opatření k nucenému výkonu rozhodnutí mohou být v zásadě pouze povinnosti stanovené exekučním titulem.

2 Které orgány mohou provádět exekuci a výkon rozhodnutí?

K nucenému výkonu rozhodnutí jsou oprávněni výhradně soudní exekutoři. Těmi jsou veřejní a ministerští úředníci a jsou za tímto účelem jmenováni ministrem spravedlnosti, který kontroluje, zda při plnění svěřených pravomocí postupují v souladu s přísnými etickými pravidly. Jejich služby jsou zpoplatněny (viz bod 3 níže). Náklady na provedení nuceného výkonu rozhodnutí hradí věřitel a dlužník mu je následně nahradí.

V případě, že je třeba zahájit soudní řízení, je příslušným soudcem v zásadě exekuční soudce, tj. specializovaný soudce soudu prvního stupně (*tribunal judiciaire*).

A konečně předběžná ochranná opatření sice v zásadě schvaluje exekuční soudce, ale výjimečně je může schvalovat také předseda obchodního soudu v případě, že směřují k zachování pohledávky spadající do pravomoci obchodního soudu.

Požádat soudního exekutora (*commissaire de justice* dříve označovaného *huissier de justice*) o to, aby zahájil opatření k nucenému výkonu rozhodnutí, lze i bez advokáta.

Asistence advokáta je povinná v průběhu celého řízení o zabavení nemovitých věcí. Výjimečně může dlužník bez asistence advokáta požádat exekučního soudce příslušného k výkonu rozhodnutí o povolení k přímému prodeji svého majetku.

V jiných řízeních je zastoupení advokátem v zásadě povinné, ledaže se napadené exekuční opatření týká pohledávky nižší než 10 000 EUR. V takovém případě se strany mohou dostavit osobně, nebo jim může být nápomocen nebo je zastupovat advokát, manžel/manželka, partner/partnerka, osoba, s níž uzavřeli registrované partnerství, jejich příbuzní nebo příbuzní jejich manžela/manželky v přímé linii, jejich příbuzní nebo příbuzní jejich manžela/manželky v pobočné linii až do třetího stupně včetně, a dále osoby vázané výhradně na poskytování osobních služeb účastníkům nebo na jejich podnik.

3 Za jakých podmínek lze vydat vykonatelný právní titul nebo rozhodnutí?

3.1 Řízení

Seznam exekučních titulů uznávaných ve Francii je uveden v článku L. 111-3 občanského exekučního řádu (*Code des procédures civiles d'exécution*). Jsou to:

soudní a správní rozhodnutí soudů, pokud jsou vykonatelná, jakož i dohody, kterým tyto soudy přiznaly vykonatelnost,

zahraniční opatření a rozsudky, jakož i rozhodčí nálezy prohlášené za vykonatelné rozhodnutími, proti nimž nelze podat opravný prostředek odkládající vykonatelnost, aniž tím jsou dotčena použitelná ustanovení práva Evropské unie,

rozhodnutí vydaná Jednotným patentovým soudem,

výtahy zápisů z jednání o urovnání sporu podepsané soudcem a účastníky řízení,

notářské listiny opatřené doložkou vykonatelnosti,

dohody, podle nichž manželé vzájemně souhlasí s rozvodem na základě listiny stvrzené vlastnoručním podpisem a podepsané advokáty, která je uložena formou notářského zápisu podle podmínek stanovených v článku 229-1 občanského zákoníku (*Code civil*),

exekuční tituly vydávané soudním exekutorem v případě neuhrazení šeku, případně v případě dohody mezi věřitelem a dlužníkem za podmínek uvedených v článku L. 125-1 občanského exekučního řádu,

exekuční tituly vydávané právnickými osobami veřejného práva, které jsou uvedeny v zákoně, nebo rozhodnutí, kterým zákon přiznává účinek rozsudku, transakce a listiny zaznamenávající dohodu vyplývající z mediačního, smírčího nebo participativního řízení, pokud jsou spolupodepsány advokáty každé ze stran a potvrzeny kanceláří příslušného soudu.

Soudní rozhodnutí jsou vykonatelná, a mohou tedy vést k zahájení nuceného výkonu rozhodnutí, pokud proti nim nelze podat opravný prostředek odkládající vykonatelnost, tj. odvolání nebo odpor, pokud je předběžný výkon povinný (což je v zásadě případ rozhodnutí v prvním stupni), případně pokud soudce nařídil předběžný výkon svého rozhodnutí. Rozhodnutí správních soudů jsou vykonatelná, i když proti nim lze podat opravný prostředek.

Povolená opatření k nucenému výkonu rozhodnutí:

Jakmile daná osoba získá exekuční titul, může v zásadě zahájit veškerá opatření k nucenému výkonu rozhodnutí stanovená v občanském exekučním řádu (*Code des procédures civiles d'exécution*), aniž by k tomu potřebovala předchozí soudní povolení. Výjimku představují dva postupy nuceného výkonu rozhodnutí, které lze zahájit pouze na základě předchozího soudního povolení:
srážky ze mzdy, povolované exekučním soudem v místě bydliště dlužníka nebo poddlužníka, pokud dlužník žije v zahraničí nebo je jeho bydliště neznámé,
zabavení nemovitosti, které probíhá u soudu v místě, kde se nemovitost nachází.
Exekuční opatření na částky nižší než 535 EUR v obytných prostorách musí být kromě toho předběžně schválena exekučním soudcem.
Opatření k nucenému výkonu rozhodnutí stanovená v občanském exekučním řádu jsou různorodá a liší se podle typu dotčeného majetku (budovy, movitý hmotný majetek, peníze apod., viz bod 4.2 níže). Ve všech případech se musí omezovat na to, co je nezbytně nutné k vymožení pohledávky, a při volbě exekučních opatření nesmí dojít ke zneužití.
Odchylně od zásady, že opatření k nucenému výkonu rozhodnutí mohou být nařízena pouze na základě exekučního titulu, lze ještě před získáním exekučního titulu přijmout předběžná ochranná opatření. Ta umožňují ochranu práv věřitele do doby, než získá exekuční titul.
Předběžná ochranná opatření jsou ochranná opatření ve formě zajišťovacího zabavení nebo soudního zajištění. Soud je povolí, pokud se nárok věřitele jeví jako opodstatněný a pokud věřitel doloží existenci okolností, které by mohly ohrozit vymahatelnost pohledávky. Předchozí povolení soudce není nutné v případech, kdy má věřitel k dispozici rozsudek, který není dosud vykonatelný. Opatření přijatá za těchto podmínek však ve všech případech pozbývají platnosti, pokud je soudní exekutor urychleně neoznámí dlužníkovi a pokud věřitel nezahájí řízení ve věci samé s cílem získat soudní rozhodnutí potvrzující jeho pohledávku.
Okamžik, kdy lze provést opatření k nucenému výkonu rozhodnutí:
Opatření k nucenému výkonu rozhodnutí se mohou uskutečnit pouze mezi 6:00 a 21:00. Nemohou být prováděna v neděli a o státních svátcích, s výjimkou předchozího povolení exekučního soudce (příslušného pro výkon rozhodnutí).
Náklady na opatření nuceného výkonu rozhodnutí:
Služby soudního exekutora jsou zpoplatněny. Náklady na provedení nuceného výkonu rozhodnutí hradí nejprve věřitel a dlužník mu je následně nahradí společně se svým dluhem. Část těchto nákladů však vždy nese věřitel.
Odměnu soudního exekutora upravuje nařízení č. 2016-230 ze dne 26. února 2016 a vyhláška ze dne 26. února 2016, kde je stanovena částka, která mu náleží za každý jednotlivý úkon exekuce. Tuto sazbu tvoří zejména:
pevně stanovený poplatek za každé opatření, což je částka stanovená vyhláškou v pevné výši; na základě výše pohledávky se tento pevný poplatek vynásobí koeficientem 0,5 (pohledávka nepřesahující 128 EUR), 1 (pohledávka mezi 128 EUR a 1 280 EUR) nebo 2 (pohledávka vyšší než 1 280 EUR),
poplatek za zahájení řízení, který může být vybírán pouze jednou za exekuční titul; činí 4,29 EUR, je-li pohledávka nižší než 76 EUR; nadto je tato částka úměrná výši pohledávky, a to až do maximální výše 268,13 EUR,
poplatek za vymáhání a výběr; jedná se o poměrnou klouzavou sazbu, kterou soudní exekutor účtuje pouze tehdy, pokud vymohl nebo vybral celou pohledávku nebo její část; v každém případě část tohoto poplatku nese věřitel (článek A. 444-32 obchodního zákoníku (*Code de commerce*)),
poplatky za správu věcí; soudní exekutor účtuje 6,37 EUR za každou splátku zaplacenou dlužníkem, s výjimkou zůstatku dluhu, ze kterého není oprávněn tuto částku účtovat; tyto poplatky nesmí překročit 32,74 EUR za jednu věc,
cestovní náklady ve výši 7,67 EUR (8,80 EUR, pokud k doručování dochází výhradně elektronickou cestou,
DPH (20 %),
s výhradou určitých výjimek z paušálního poplatku ve výši 14,89 EUR (k 1. lednu 2017), který soudní exekutoři odvádějí státu,
poštovné za dopisy, které představují povinné formální náležitosti řízení,
náklady na zámečníka, stěhování, automechanika a uskladnění nábytku (na fakturu).
Například v případě vymožené pohledávky ve výši 10 000 EUR je minimální odměna za některá exekuční opatření následující:
preventivní obstavení bankovního účtu: 129,64 EUR včetně daní (pevný poplatek, cestovní výdaje a paušální daň),
obstavení nebo prodej movitého majetku: 114,21 EUR včetně daní (pevný poplatek, cestovní výdaje a paušální daň),
zabavení vozidla prohlášením na prefektuře: 124,50 EUR včetně daní (pevný poplatek, cestovní výdaje a paušální daň),
výzva k úhradě, jejímž předmětem je zabavení nemovitosti: 178,55 EUR včetně daní (pevný poplatek, cestovní výdaje a paušální daň),
K těmto pevně stanoveným poplatkům se přičítají zejména poplatky stanovené v procentech, jejichž výše za tuto celkovou pohledávku činí 707,52 EUR včetně všech daní, přičemž 118,46 EUR hradí dlužník a 589,06 EUR věřitel.

3.2 Hlavní podmínky

Pro nařízení exekučních opatření na základě exekučních titulů není v zásadě třeba soudního povolení (viz bod 3.1. výše).
Pokud věřitel nedisponuje exekučním titulem, může při splnění určitých podmínek zahájit předběžná ochranná opatření (viz bod 3.1. výše).

4 Předmět a povaha exekučních opatření

4.1 Jaký druh majetku může být předmětem výkonu soudních rozhodnutí?

Věřitel může vést exekuci v zásadě vůči veškerému majetku dlužníka.
Zákon může nicméně stanovit, že určitý druh majetku nemůže být předmětem exekuce (výkonu rozhodnutí). Jedná se zejména o tento majetek:
částky potřebné na výživu, není například možné započítat veškerý příjem osoby z výdělečné činnosti, protože tato osoba musí mít k dispozici částku, která postačuje k uspokojení jejích každodenních potřeb, výše této částky se stanoví každý rok a zohledňuje výši příjmu z výdělečné činnosti a počet závislých osob,
movitý majetek potřebný pro každodenní život a práci dlužníka; tyto věci mohou být v zásadě spojeny pouze s cílem zajistit zaplacení jejich ceny, nebo pokud mají významnou hodnotu; seznam těchto věcí je uveden v článku R. 112-2 občanského soudního řádu; například není možné zabavit lůžko nebo stůl dlužníka, ledaže je obstavení odůvodněno nezaplacením kupní ceny nebo pokud se jedná o předměty vysoké hodnoty,
majetek, který je nezbytný pro zdravotně postižené osoby nebo je určen k péči o nemocné; například nesmí být zabaven invalidní vozík osoby se zdravotním postižením.
Samostatný podnikatel kromě toho v některých případech požívá zvláštní ochrany vztahující se na celý jeho majetek nebo jeho část.

4.2 Jaké jsou účinky exekučních opatření?

Opatření k nucenému výkonu rozhodnutí, pokud jde o majetek a finanční pohledávky, se provádějí v několika etapách. Soudní exekutor nejprve provede jejich zabavení. Toto zabavení znemožňuje s majetkem nakládat. Zakazuje dlužníkovi zabavený movitý majetek zcizovat. Pokud tuto povinnost zachování majetku nedodrží, dopouští se trestného činu. Pokud jde o peněžité částky, tyto částky zůstávají blokovány na účtu dlužníka. Následně soudní exekutor oznámí zabavení dlužníkovi. Neuplatní-li dlužník u exekučního soudce vůči zabavení námitku, může soudní exekutor přistoupit k fyzickému zabavení majetku za účelem jeho prodeje ve veřejné dražbě nebo si nechat vyplatit zajištěné peněžní částky. V případě, že dlužník námitku uplatní, exekuční soudce buď schválí pokračování opatření k nucenému výkonu rozhodnutí, nebo je ukončí v případě, že nebylo platně provedeno.

Opatření nuceného výkonu rozhodnutí týkající se nemovitostí představuje postup zabavení nemovitosti. Začíná tím, že soudní exekutor vydá dlužníkovi příkaz k zaplacení, na jehož základě bylo nařízeno zabavení a který dlužníkovi znemožňuje s nemovitostí disponovat. Následně věřitel věc postoupí exekučnímu soudci, aby rozhodl o dalším postupu v této věci. Pokud je možné provést přímý prodej nemovitosti a dlužník o to požádá, povolí soudce přímý prodej nemovitosti a stanoví lhůtu, v níž se tento prodej uskuteční. Pokud přímý prodej nemovitosti možný není nebo pokud není úspěšný, nařídí soudce prodej nemovitosti ve veřejné dražbě. Tato dražba se koná v průběhu slyšení před soudem.

4.3 Jak dlouho platí tato opatření?

Exekuční opatření jsou v zásadě vykonatelná ve lhůtě 10 let (článek L. 111-4 občanského exekučního řádu (Code des procédures civiles d'exécution)). Toto období začíná znovu běžet v okamžiku, kdy je na základě tohoto titulu zahájen akt k nucenému výkonu rozhodnutí.

5 Je možné podat opravný prostředek proti rozhodnutí o nařízení takového opatření?

Tato otázka se vztahuje pouze na:

předběžná ochranná opatření ve formě zabavení, pokud věřitel dosud nedisponuje exekučním titulem,

příkazy k vydání nebo navrácení konkrétního movitého majetku, pokud osoba usilující o vydání nebo vrácení majetku ještě nemá exekuční titul,

exekuci na mzdu,

zabavení nemovitosti.

Tyto postupy jsou totiž jedinými opatřeními k nucenému výkonu rozhodnutí, které musí schválit exekuční soudce. Proti rozhodnutí soudce lze podat odvolání nebo kasační opravný prostředek ke kasačnímu soudu (*Cour de cassation*), a to v závislosti na výši pohledávky.

6 Existují nějaká omezení exekuce a výkonu rozhodnutí, konkrétně v souvislosti s ochranou dlužníka nebo lhůtami?

Exekuční opatření jsou v zásadě vykonatelná ve lhůtě 10 let (článek L. 111-4 občanského exekučního řádu (Code des procédures civiles d'exécution)). Toto období začíná znovu běžet v okamžiku, kdy je na základě tohoto titulu zahájen akt k nucenému výkonu rozhodnutí.

Opatření k nucenému výkonu rozhodnutí se mohou uskutečnit pouze mezi 6:00 a 21:00. Nemohou být prováděna v neděli a o státních svátcích, s výjimkou předchozího povolení exekučního soudce (příslušného pro výkon rozhodnutí).

Kromě toho se postupy při exekuci musí omezit na to, co se ukáže jako nezbytně nutné k vymožení pohledávky, a při volbě těchto opatření nesmí dojít ke zneužití.

Navíc platí, že určitý majetek výkonem rozhodnutí postihnout nelze (viz výše 4.1.), a jakékoli zabavení s následným prodejem týkající se prostor, které slouží dlužníkovi k bydlení, musí být povoleno předem, je-li jeho cílem vymožení pohledávky jiné než vyživovací povinnost, jejíž výše nedosahuje 535 EUR (články L. 221-2 a R. 221-2 občanského exekučního řádu).

A konečně, pokud dlužník požívá exekuční imunity, nelze uplatnit žádné opatření k nucenému výkonu rozhodnutí ve vztahu k jeho majetku, na který se tato imunita vztahuje. Aby bylo možné provést opatření k nucenému výkonu rozhodnutí ve vztahu k majetku takové osoby na základě toho, že se na něj nevztahuje exekuční imunita, je nutné předem získat povolení soudce (články L. 111-1 až L. 111-3 a R. 111-1 až R. 111-5 občanského exekučního řádu).

Související odkazy

Legifrance

Internetové stránky Národní komory soudních exekutorů (Chambre Nationale des Commissaires de Justice)

Tyto internetové stránky jsou součástí portálu Vaše Evropa.
Velice uvítáme jakoukoli zpětnou vazbu ohledně užitečnosti poskytnutých informací.

Your Europe
This webpage is part of an EU quality network

Poslední aktualizace: 22/08/2023

Za originální verzi stránky (v jazyce daného členského státu) odpovídá příslušné kontaktní místo Evropské soudní sítě. Překlad pořídily útvary Evropské komise. Je možné, že změny, které v originální verzi případně provedly orgány daného členského státu, nebyly ještě do překladů zapracovány. ESS-O ani Evropská komise neodpovídá ani neručí za informace a data, které tento dokument obsahuje či na které odkazuje. Předpisy v oblasti autorských práv členských států odpovědných za tuto stránku naleznete v právním oznámení.